

Голові спеціалізованої вченої ради
Інституту психології
імені Г.С. Костюка НАПН України
доктору психологічних наук, професору
А. Грись

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата психологічних наук, старшого наукового співробітника лабораторії психології навчання ім. І. О. Синиці Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України Терещенко Людмили Анатоліївни на дисертаційне дослідження Левченко Дарини Олександрівни «Особливості психологічної реабілітації пацієнтів з розладами харчової поведінки», подане до захисту в разову спеціалізовану вчену раду Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю
053 – Психологія.

Дисертація Левченко Дарини Олександрівни присвячена актуальній, соціально значущій та науково важливій проблемі – психологічній реабілітації осіб із розладами харчової поведінки (РХП). Ураховуючи зростання частоти РХП серед молоді та жінок репродуктивного віку, складність діагностики, а також ризик хронізації та смертності, обрана тема є вчасною, міждисциплінарною та глибоко науково обґрунтованою.

Авторка дисертації обґрунтовує необхідність розробки цілісного підходу до психологічної реабілітації таких пацієнтів, що враховує когнітивні, емоційні, мотиваційні та особистісні компоненти. Здійснено якісний огляд сучасної вітчизняної та зарубіжної літератури, запропоновано власну програму психологічного супроводу та проведено її експериментальну перевірку.

У роботі запропоновано *новий підхід* до психологічної реабілітації пацієнтів з РХП, що поєднує елементи когнітивно-поведінкової терапії, тілесно-орієнтованих технік та тренінгів усвідомленості. До **найбільш вагомих результатів** роботи, які мають всі необхідні ознаки наукової новизни та обґрунтованості, на наш погляд, слід віднести: розробку, апробацію та практичне впровадження комплексної програми реабілітації, яка сприяє зниженню рівня тривоги, корекції викривлених уявлень про тіло та покращенню якості життя пацієнтів.

Розроблена програма психологічної реабілітації має прикладний характер і може бути впроваджена в роботу психологів клінік, реабілітаційних центрів, закладів охорони психічного здоров'я. Результати дослідження можуть бути використані у викладанні курсів з медичної психології, психотерапії, клінічної психології.

Результати дослідження впроваджено у Медичний центр доктора Кадірова м. Києва (довідка від 21.08.2023 р.), ТОВ «Реабілітаційний центр

«Ренесанс»(довідка від 12.10.2023 р.), ГО «Інститут розвитку символдрами та глибинної психології» (довідка від 19.01.24 р.).

Ключові положення і результати дисертації оприлюднено у 4 публікаціях автора у наукових фахових виданнях з психології, включених до переліку, затвердженого МОН України, категорії Б, і у доповідях на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Дисертація логічно структурована, складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. У першому розділі подано теоретичний аналіз проблеми, у другому – методологію й організацію дослідження, у третьому – результати експериментального впровадження програми.

Методологія дослідження відповідає сучасним науковим стандартам, а стиль викладу є чітким і науково обґрунтованим. Текст дисертації написано академічною мовою, стилістично грамотно, ілюстровано таблицями та статистичними даними.

Автор демонструє глибоке знання проблематики та володіння широким спектром наукових методів.

Особливо слід відзначити грамотне використання психодіагностичних методик (шкала EDE-Q, опитувальник тілесного невдоволення, шкала депресивності Бека, методика СДВ) та відповідність методів поставленим завданням.

Позитивного відзначення заслуговує, також, достатня репрезентативність вибірки, оскільки до неї увійшли 90 осіб жіночої статі, віком від 18 до 56 років, що мають один з таких діагнозів: нервова анорексія (Anorexia Nervosa), булімія (Bulimia Nervosa) та компульсивне переїдання (Binge eating disorder).

Висновки дисертаційного дослідження відзначаються належним обґрунтуванням і мають вагоме практичне значення, що підтверджується ґрунтовним емпіричним дослідженням із використанням різноманітних сучасних психодіагностичних методик.

Список використаних джерел свідчить про те, що Дарина Олександрівна під час роботи проаналізувала актуальні сучасні наукові праці як вітчизняних, так і зарубіжних науковців.

Поставлені у роботі завдання є повністю виконаними.

У дисертації та наукових публікаціях Левченко Д.О. відсутні порушення академічної доброчесності.

Разом з тим, до дисертаційної роботи можна висловити певні **зауваження та побажання**.

До незначних зауважень можна віднести потребу в глибшому аналізі впливу соціокультурних чинників на виникнення РХП, а також доцільність порівняння результатів з іншими програмами психотерапії.

У роботі недостатньо представлено гендерну специфіку перебігу розладів харчової поведінки та відмінностей у психологічній реабілітації чоловіків і жінок. З огляду на те, що РХП частіше зустрічаються у жінок,

доцільним було б глибше висвітлити саме ці аспекти, зокрема вплив гендерних ролей, соціальних очікувань та культурних стандартів краси.

Водночас висловлені зауваження й побажання мають дискусійний характер і не применшують достовірності та наукової цінності отриманих у дисертації результатів; вони можуть бути враховані здобувачкою у подальших наукових пошуках.

Висновок:

Аналіз дисертаційного дослідження *«Особливості психологічної реабілітації пацієнтів з розладами харчової поведінки»* свідчить про те, що воно є самостійною, завершеною науковою працею, яка відзначається науковою новизною, теоретичною глибиною та практичною значущістю для медичної й вікової психології, розв'язуючи актуальне науково-практичне завдання. Вважаємо, що дисертація заслуговує позитивної оцінки.

Дисертаційне дослідження Левченко Дарини Олександрівни на тему *«Особливості психологічної реабілітації пацієнтів з розладами харчової поведінки»* виконано на належному науковому рівні, за змістом відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261, пп. 6, 7, 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, є цілісним, самостійним дослідженням, що характеризується науковою новизною, теоретичним та практичним значенням, а її автор Левченко Дарина Олександрівна заслуговує на присудження йому ступеня доктора філософії за спеціальністю 053 «Психологія» галузі знань 05 – Соціальні та поведінкові науки.

Рецензент,
старший науковий співробітник
лабораторії психології навчання
Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України,
кандидат психологічних наук,
старший науковий співробітник

Людмила Терещенко

